

SEUDULLISELLE KANSALAIOSALLISTUMISELLE EI OLE LUONTEVAA VÄYLÄÄ

Demokraattisessa yhteiskunnassa strateginen kaupunkiseutusuunnittelu tarvitsee vastinparikseen kansalaiskeskustelua suunnitteluperiaatteista, linjauksista ja kaupunkiseutujen tulevaisuudesta. Moni suunnittelun asiantuntija tunnistaa kansalaisosallistumisen merkityksen. Kansalaisilla on sanottavaa kaupunkiseutujen arjesta ja ylikunnallisten suunnitteluratkaisujen toimivuudesta, mutta heillä ei ole riittävää ymmärrystä kaupunkiseutusuunnittelun prosesseista.

"Se jotenkin vaatii semmosen oman harrastuneisuutensa, että jaksaa tämmöisiä asiapapereita ja organisaatiokeikkoja jotenkin ymmärtää. Ja varsinkin sit ku viel tehdään jotain asiakirjoja mistä ei oikeesti edes tehä mitään päätöksiä, niin se on kyllä jotenkin ihan hirvittävän vaativaa." S6/3

"[...] viestintään pitäis kiinnittää huomiota. Jos me puhutaan alue- ja yhdyskuntarakenteesta niin, 99 prosenttia ihmisistä lopettaa kuuntelemisen heti, välittömästi." S2/6

"Urheiluseurat, urheilupaikkojen käyttäjät. [...] kysellään niiltä mitkä niiden tarpeet on että, mille tasolle. [...] Ja nehan on, monesti ylikunnallisia näe seurat, ja se. Mut jotenkin ehkä sieltä arjen kautta ihan teemoittain. Menemällä siihen, sinne mis ihmiset on." S14/6

ASIAPERUSTAISUUS: MITÄ JA KUKA?

Asiaperustaisen keskustelun osallistujat voivat olla kansalaisia, jotka tulevat mukaan suunnitteluprosessiin esimerkiksi tiettyyn teemaan liittyvien harrastusjärjestöjen, yhdistysten tai muiden aktiivisten kansalaisten yhteenliittymien kautta. Toisaalta osallistumaan voidaan kutsua kansalaisryhmiä, joiden ääni ei helposti kuulu suunnittelussa, vaikkapa erilaisten instituutioiden kautta (esim. koulut, päiväkodit, palveluasuminen, vammaishuolto, maahanmuuttopalvelut). Aiheiden tulee olla riittävän laajan kiinnostuksen kohteena, luonteeltaan seudullisia ja merkittäviä kaupunkiseudun yhdyskuntarakenteen tulevaisuuden kannalta.

"[...] jotenkin järjestöille on sitten osaamista ja kykyä osallistuu sit tällaseen. Että, pyöräily..porukka järjestäytyy oman kanavansa kautta ja luonnonystävät jostain ja.." S8/6

"[liikenteeseen] liittyy niin vahvoja henkilökohtaisia kokemuksia. "Ruuukas joka päivä!" "Hiivatin pyöräilijät!" "Hiivatin autoilijat!" S9/9

Seudullista arkea elävien kansalaisten tietämys ei välity strategisen suunnittelun prosesseihin. Esteinä ovat:

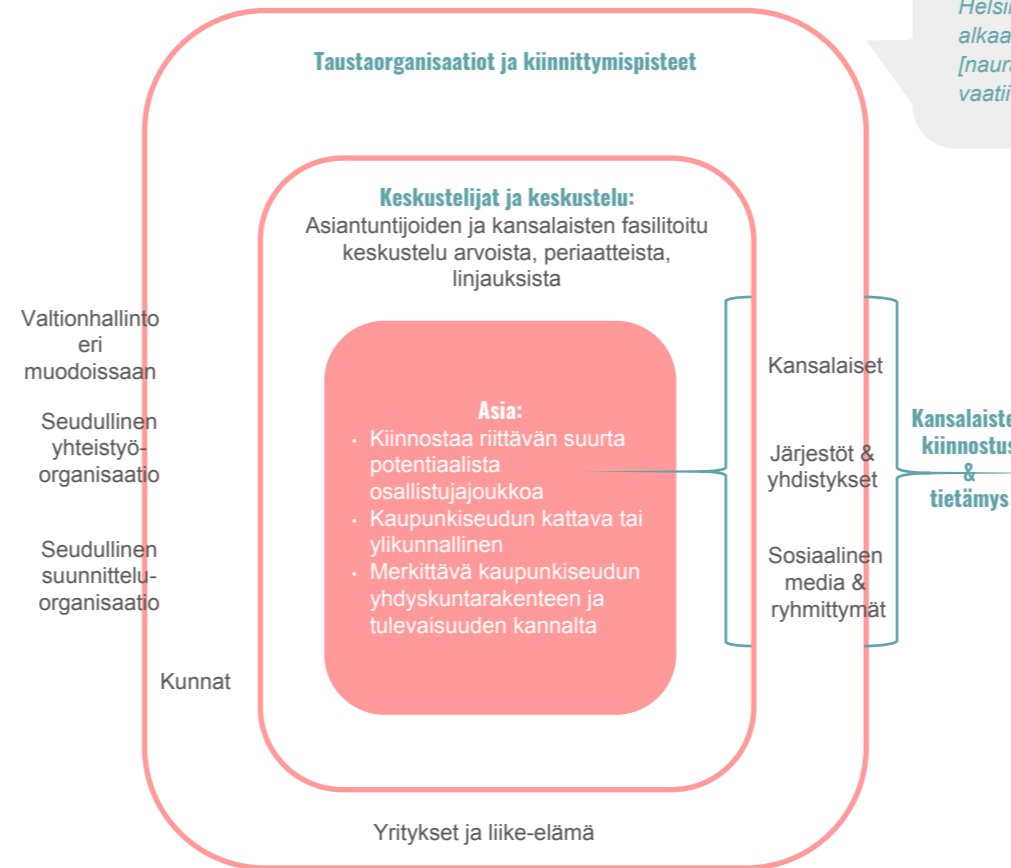
1. Prosessien monimutkaisuus
2. Vaikeus viestiä kaupunkiseutujen suunnittelusta kansalaisille.

RATKAISUNA ASIAPERUSTAINEN KANSALAIKESKUSTELU

Lähtökohtana asiantuntijoiden ja kansalaisten väliselle vuorovaikutukselle voi toimia asiaperustainen kansalaisosallistuminen. Se tarkoittaa merkityksellisten asioiden korostamista suunnitteluprosessien sijaan. Kansalaisten on mielekästä tuoda näkemyksiään sellaisten asioiden suunnitteluun, joista he ovat erityisen kiinnostuneita ja joista heillä on luontaisesti karttunutta tietämystä esim. harrastusten, työelämän, koulunkäynnin ja arkisen asioinnin myötä. Samalla suunnittelussa voidaan paremmin hyödyntää kansalaisten tietoresursseja.

"[...] pitää sit tuoda pöytään joku sen tyyppinen, keskustelua herättävä teema, tyylisiin ruuhkamaksut Helsingin seudulla niin kyl sitten alkaa mielipiteitä löytyä äkkiä. [naurahtaa] Jotain sellaistaahan se vaatii sitten, herättelyä." K1/3

"[...] hyväksyy että siellä on paljon semmosta asiantuntemusta mitä välttämättä itsellä ei ole eikä omaan systeemiin tule. Ihminen kun harrastuksessa omistautuu johonkin ni se pääsee kovin pitkälle yleensä." K11/10

Asiaperustainen keskustelu kansalaisten ja suunnitteluasiantuntijoiden kesken?

- Kansalaisilla ei ole luontevaa väylää kommentoida seututasoisia ratkaisuja
- Suunnittelun ammattilaisten ja kansalaisten näkökulmat ja tavat puhua eriytyneitä
- Asiaperustainen strateginen kansalaisosallistuminen ratkaisuna: Luodaan osallistumismahdollisuuksia nostamalla esille seudullisia aiheita, joihin kansalaisilla on luonteva yhteys kiinnostuksen kohteidensa ja kertyneen henkilökohtaisen tietoperustansa ansiosta

ASIAPERUSTAINEN KANSALAIOSALLISTUMINEN KÄYTÄNNÖSSÄ

Esimerkkinä asiaperustaisesta osallistumisesta olemme tunnustaneet seudullisesta liikenteestä käytävän keskustelun, joka vaikuttaa kaupunkiseutujen suunnitteluun. Muiden muassa harrastamisen kautta kertyvä kokemustieto näyttäytyy tällaisessa vuoropuhelussa hedelmällisenä, mahdollistaen monien kansalaisryhmien osallistumisen.

Bäcklund, P., Ruokolainen, O., Kallio, K.P. & Häkli, J. (2017) Kansalaisten osallistumisen asema kaupunkiseututasoisessa maankäytön suunnittelussa. Terra 129:3, 159–169.
 Ruokolainen, Olli & Bäcklund, Pia & Kallio, Kirsi Pauliina & Häkli, Jouni (2018). Kaupunkiseututasoinen suunnittelu ja kadonnut kansalainen. Strategisesti tehokkaampaa, mutta ulossulkevampaa kaupunkisuunnittelua? <https://www.versuslehti.fi/tiededebatti/kaupunkiseututasoinen-suunnittelu-ja-kadonnut-kansalainen/>
 Ruokolainen, O. Häkli, J. Kallio, K.P. & Bäcklund, P. (2018). Seudullista kansalaisosallistumista jäljittämässä tiedon yhteistuottamisen keinoin. Yhdyskuntasuunnittelu 56:3. <http://www.yss.fi/journal/seudullista-kansalaisosallistumista-jaljittamassa/>
 Häkli, J. & Kallio, K.P. (2018) Ketterä kaupunkiseutu ja demokratian dilemma. Tiede & edistys, 2018/2, 78–82.